

Grondwaterstandindicator freatisch grondwater

Juni 2013

De grondwaterstandindicator geeft een beeld van de huidige stijghoogte van het grondwater ten opzichte van het verleden. De analyse van de stijghoogtegegevens is gebaseerd op maandelijkse peilmetingen door de VMM aangevuld met peilmetingen van het SCK en De Watergroep. De peilmetingen worden op twee manieren met historische gegevens vergeleken : Een relatieve situering van de stijghoogte, dit houdt in dat, per peilfilter, de stijghoogte van de laatste maand vergeleken worden met de stijghoogtes van die maand in de afgelopen jaren (wat is de toestand voor de tijd van het jaar ?) en een absolute situering waarbij de stijghoogte vergeleken wordt met de volledige stijghoogtereeks. Tegelijkertijd wordt er bepaald of er een relatieve stijging of daling is opgetreden tussen de voorlaatste en de laatste maand. De gegevens worden in een kaart en een aantal grafieken verwerkt. Hierdoor krijgt men een beeld van de toestand voor de tijd van het jaar, of het grondwater dan ook historisch hoog of laag staat en of het al dan niet aan het normaliseren is.

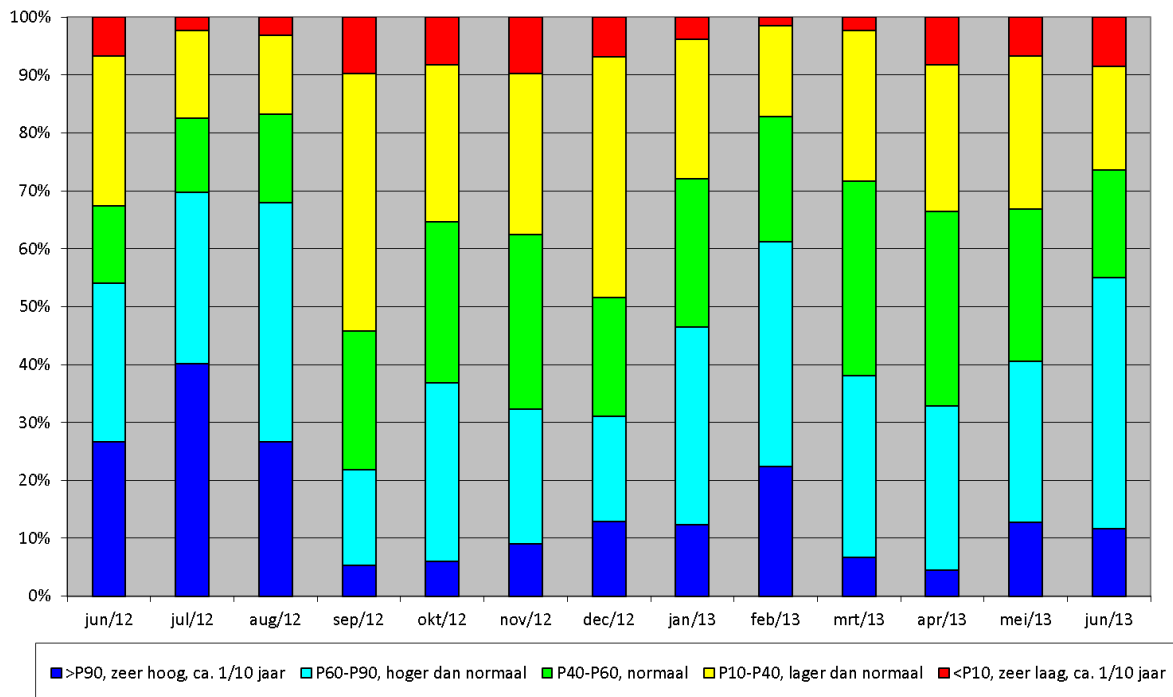
Momenteel worden enkel de freatische aquifers besproken. De peilfilters van het primair meetnet met continue meetreeksen van 11 jaar of meer en met een gemiddelde stijghoogte van 10 m-mv of minder worden voor de analyse weerhouden. De stijghoogtes van deze peilfilters geven het meest getrouwe beeld weer van de recente klimatologische variaties en deze kunnen getoetst worden aan een relatief lang verleden.

1. Historische vergelijking

1.a. Relatief : Wat is de toestand voor de tijd van het jaar ?

De analyse van de stijghoogtegegevens wordt maandelijks uitgevoerd. Deze analyse houdt in dat, per peilfilter, de stijghoogte van de laatste maand vergeleken worden met de stijghoogtes van die maand in de afgelopen jaren. Dit wordt in een percentiel uitgedrukt. Voor elke putfilter wordt de percentiel bepaald van de stijghoogte ten opzichte van de historische stijghoogtes, zonder echter zelf deel uit te maken van de te analyseren set. Als de stijghoogte lager is dan het tiende percentiel van de historische stijghoogtes (voor de betrokken maand) is dit een zeer lage stijghoogte, dit komt ca. één keer om de tien jaar vóór (in de betrokken maand). De klassenindeling wordt vervolledigd met volgende grenzen, het 40^{ste}, 60^{ste} en 90^{ste} percentiel. Hoewel de analyses van de voorbije dertien maand naast elkaar getoond worden in dezelfde grafiek, is het niet verantwoord om dit als een stijghoogteverloop te interpreteren.

lets meer dan de helft van de stijghoogtes zijn hoog, 43 % hoger dan normaal en 12 % zeer hoog, ten opzichte van voorbije juni maanden (Figuur 1). Het overige deel van de stijghoogtes zijn normaal (19 %), lager dan normaal (18 %) en zeer laag (8 %).

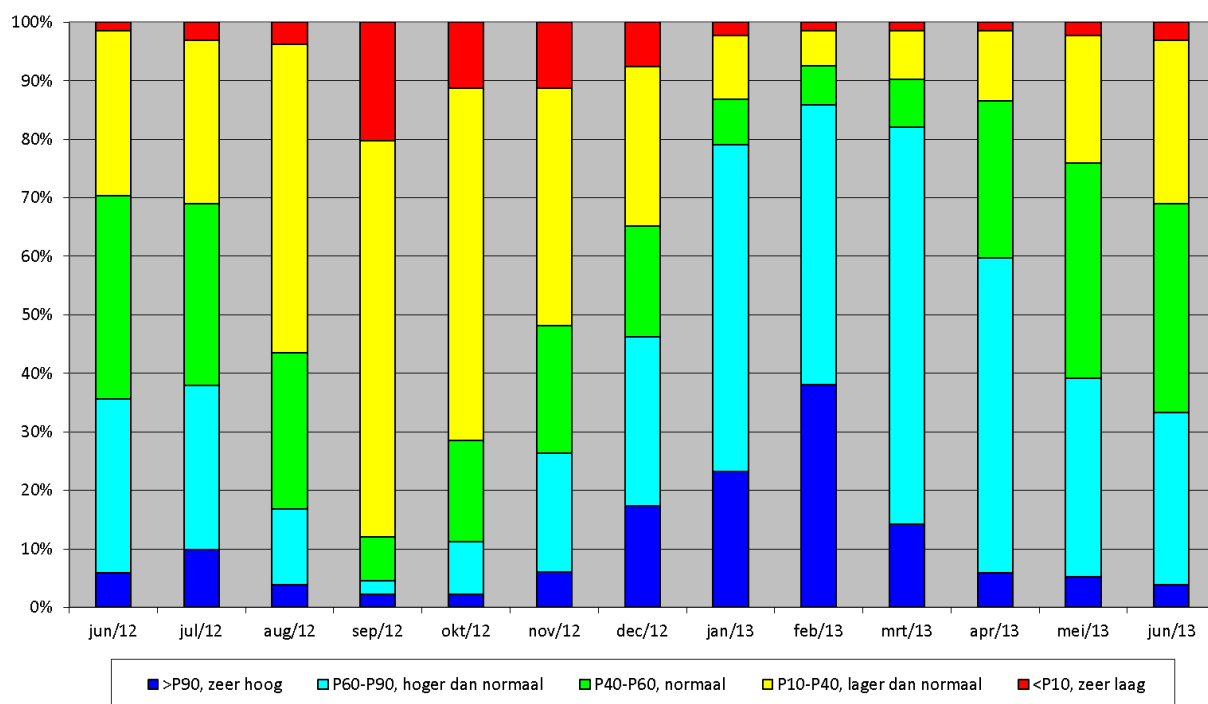


Figuur 1 : Relatieve stijghoogte op maand per maand basis ten opzichte van het verleden, procentuele verdeling afgelopen 13 maanden

1.b. Absoluut : Staat het grondwater historisch hoog of laag ?

Deze analyse houdt in dat de stijghoogte van de huidige maand vergeleken wordt met de volledige historische stijghoogtereeks (alle voorbije maanden en jaren). De stijghoogte wordt in een percentiel uitgedrukt. Een extreem hoge stijghoogte ($> P10$) wil zeggen dat de stijghoogte, voor een meetreeks van 10 jaar ononderbroken maandelijkse metingen, ca. 12 maal gemeten werd op een totaal van 120 metingen. De percentielen worden voor alle peilputten berekend, de percentages aan zeer hoge, hoge, normale, lager dan normale en zeer lage stijghoogtes worden dan bepaald. Het resultaat is een absoluut beeld van de toestand van het freatisch grondwater. Deze absolute analyse zal, afhankelijk van de tijd van het jaar, de extremiteit en de richting van de stijghoogteverdeling, ofwel een extremer ofwel een normaler beeld geven van de toestand dan de relatieve analyse (1.a.).

Sinds februari 2013 is er een geleidelijke afname van het aantal hoge en een toename van het aantal lage stijghoogtes. De afname aan zeer hoge stijghoogtes was tussen februari en april zeer uitgesproken, sindsdien is er bijna een stabilisatie op een niveau van 4-5 % (Figuur 2). De toestand van de maand juni is bijna evenredig verdeeld tussen hoge, normale en lage stijghoogtes, met een kleine meerderheid aan normale stijghoogtes (36 %) ten opzichte van 29 % hoger dan normale en 4 % zeer hoge en 28 % lager dan normale en 3 % zeer lage stijghoogtes.

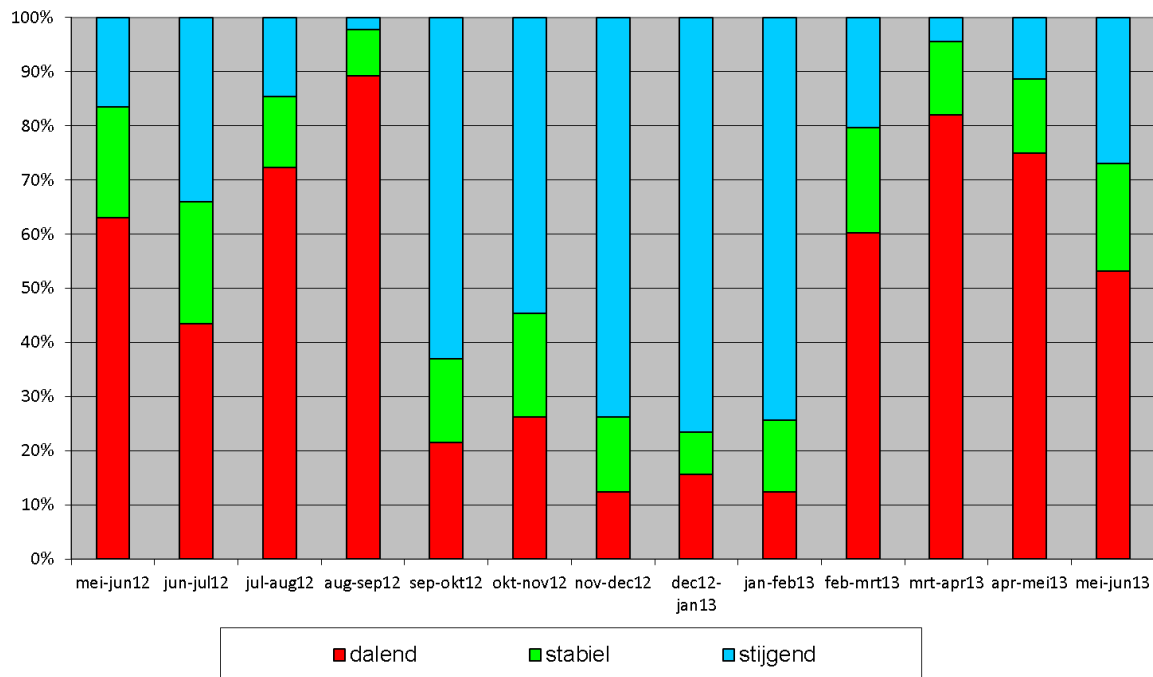


Figuur 2 : Absolute stijghoogte, procentuele verdeling van de afgelopen 13 maanden, maand ten opzichte van volledige stijghoogtereeks.

2. Is het grondwater gestegen of gedaald ?

De stijging of daling wordt bepaald tussen de voorlaatste en de laatste maand. Door het grote aantal peilfilters en het risico op interpretatievariëaties wordt hier gekozen om een meetbare grens in te stellen om te bepalen of de stijghoogte veranderd is en in welke zin. Hiervoor wordt per peilfilter voor de volledige stijghoogtereeks bepaald wat de mediane stijghoogte is op maandelijkse basis. Uit deze gegevens wordt het verschil tussen de maximale en minimale stijghoogte bepaald. Als de verandering in stijghoogte meer dan 5 % hiervan is wordt dit als stijging of daling aanzien. Als dit niet het geval is wordt het als stabiel beschouwd. Als er in de voorlaatste maand geen meting is kan deze analyse niet worden uitgevoerd.

Tussen mei en juni 2013 is de stijghoogte in 53 % van de putten gedaald, in 20 % stabiel gebleven en in 27 % gestegen (Figuur 3). Zoals in de voorbije paar maanden is het merendeel van de stijghoogtes dalend maar het aandeel wordt steeds kleiner ten opzichte van de stabiele en stijgende stijghoogtes.

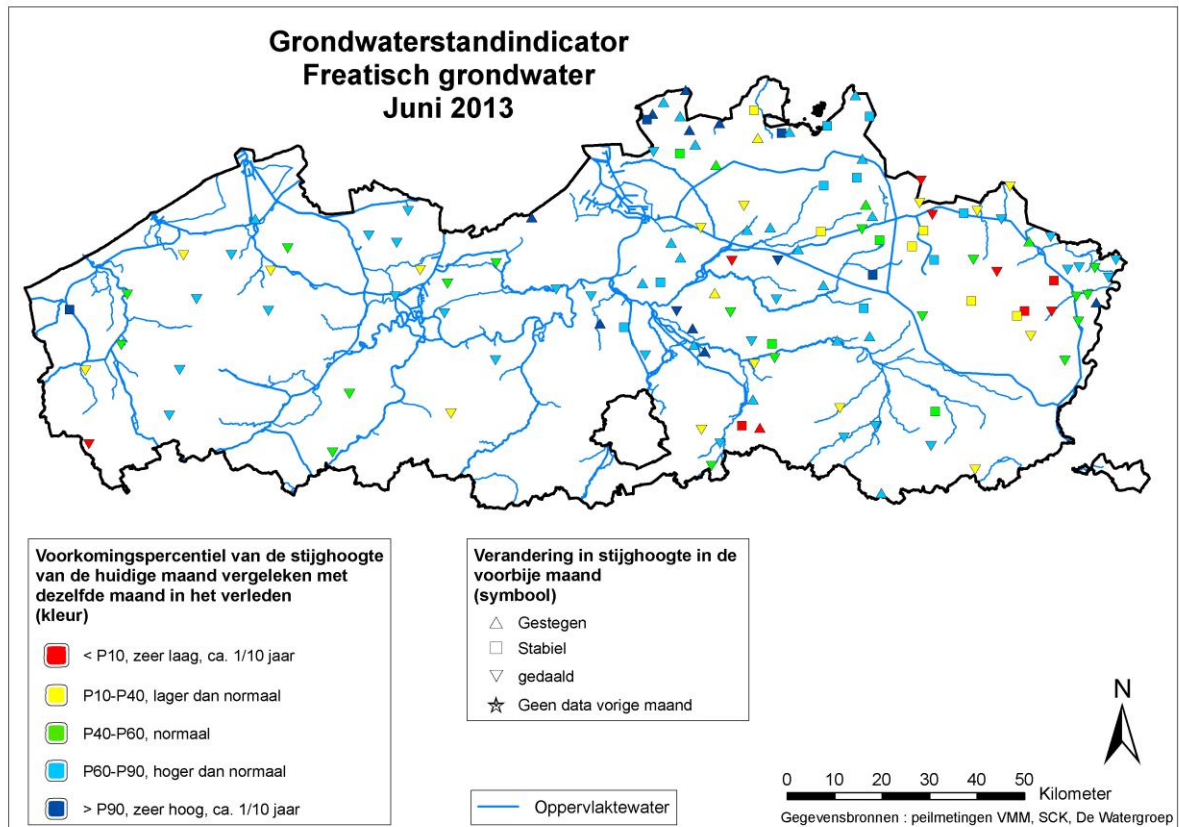


Figuur 3 : Stijghoogteveranderingen in de afgelopen 13 maanden, freatische putfilters.

3. Overzicht

De gegevens worden op kaart gepresenteerd volgens een standaard kleuren/symbolen patroon. Het bestaat uit een combinatie van het relatieve percentiel (kleurcode) en de stijghoogtewaardering (driehoek symbool).

Overal in Vlaanderen worden dalende stijghoogtes vastgesteld. De hoger dan normale, lager dan normale en normale stijghoogtes zijn ook goed verspreid over heel Vlaanderen. Zowel stijgende als stabiele stijghoogtes alsook zeer hoge en zeer lage stijghoogtes bevinden zich hoofdzakelijk in het oostelijk deel van Vlaanderen (Figuur 4).



Figuur 4 : Overzichtskaart : stijghoogteveranderingen en relatieve stijghoogte.

4. Conclusie

Tussen september 2012 en februari 2013 is het grondwater vooral gestegen. Deze evolutie is in de laatste maanden omgekeerd. Tussen februari en juni 2013 zijn consistent meer dalende dan stabiele en stijgende stijghoogtes, maar het aandeel aan dalende stijghoogtes neemt wel maand na maand af (Figuur 3). Het groot aantal dalende stijghoogtes weerspiegelt zich in de absolute stijghoogtes : sinds februari is er een geleidelijke afname van zeer hoge en hoger dan normale stijghoogtes en een toename van hoger dan normale stijghoogtes (Figuur 2). Deze maand juni vertoont globaal genomen een vrij hoge stijghoogte, iets meer dan de helft is hoger dan normaal of zeer hoog (Figuur 1). Geografisch zijn de dalende, normale en hoger en lager dan normale stijghoogtes goed over heel Vlaanderen gespreid (Figuur 4). De stijgende, zeer lage en zeer hoge stijghoogtes komen vooral voor in het oostelijk deel van Vlaanderen.